

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

72. An pauperes possint absolui ab Episcopo, etiam si percussio Clerici fuerit enormis? Et quid est dicendum de infirmis & valetudinariis? Et in textu huius Resolutionis explanatur, qui sunt ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

RESOL. LXXII.

An pauperes possint absolvi ab Episcopo, etiam si percussio Clerici fuerit enormis?

Et quid est dicendum de infirmis, & valetudinariis?

Et in textu huius Resolutionis explanatur, qui sum supra dicti pauperes.

Et notatur, quod infirmi, valetudinarii, aut praepediti à quacunque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis Suadente, possint absolvi ab Episcopo, etiam si infirmitas sit temporalis, nempe febris tertiana vel quartana, aut podagra, & multo fortius si infirmitas sit incurabilis, & diuturna.

Et in corpore huius Resolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus iure communi possit absolvi ab Episcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro absolutione, etiam si percussio Clerici sit enormis.

Et an cum praedictis impedimentis quis non teneatur personaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere procuratorem pro absolutione?

Et an cessante impedimento teneatur se presentare Pontifici?

Sed adhuc duo advertuntur: Primum non esse concedendam huiusmodi absolutionem, quin excommunicatus parti lesa satisfactionem praestet.

Secundum, in eventu, quo quis absolvitur ob temporale impedimentum exigi debere iuramentum comparandi coram Sede Apostolica, vel alias auctoritatem absolventi habente, si convaluerit, alias in similem incidet excommunicationem. Ex p. 9. tract. 4. Res. 61.

Sup. hoc sup.
lege docti-
nam §. 2.
Res. 65.

§. 1. **R**espondeo, quod tanquam impediti, à refectione vatis Papae absolvi ab Episcopo possunt habentes impedimentum paupertatis, id est, qui tanta laborant paupertate, ut ad Curiam ire non possint. Ita cap. Quod de his, & cap. Quamvis, de sent. excom. & Doctores omnes. Quod si in c. Ea nescitur, videatur statui contrarium; id (ut observat ibidem Glossa verbo Pauperes,) intelligi debet de iis pauperibus, qui possunt ire ad Sedem Apostolicam, licet pauperes sint. Dicuntur autem pauperes quoad hoc privilegium absolutionis obtinendae ab Episcopo, etiam non mendicantes, carentes patrimonio, ex quo se alere possint, viventes tantum ex suo artificio, qui non tenentur ostentare, & cum verecundia sibi victum querere in itinere: Ita Abbas in d. cap. Ea nescitur, num. 5. Nam pauperes dicuntur, non solum mendicantes, sed etiam habentes congruam sustentationem; qui tamen, attento statu, & dignitate, videntur indigere. Bartolus in l. 1. num. 35. cap. de sacros. Eccles. Insuper, quoad hoc dicuntur pauperes, qui tenentur alere uxorem, & familiam, aut parentes suo labore, vel exercitio, non potentes iter agendo id facere, neque ex propriis bonis, quibus carent, neque alio modo. Dicitur quoque pauper, qui habet multas filias nobiles, quibus dotem dare debet ex Sardo de alimentis, tit. 1. §. 93. n. 33. Vbi autem quis solitus est mendicare, si alias est sanus, & robustus, quamvis pauper, non excusabitur ire Romam: quia mendicando ire potest, & non propterea cadit à proprio statu. Quod limitatur, nisi mendicando solet sibi, & uxori, ac familiæ, vel parentibus providere, & iter agendo id praestare nequeat. Ceterum, quis dicendus pauper, quæve paupertas censenda sit sufficiens impedimentum eundi ad Sedem Apostolicam, relinquatur iudicio Episcopi vel alterius viri prudentis, qui attendit personarum, & circumstantiarum qualitate arbitrabitur. Vide Surdum de alimentis, tit. 7. §. 9. n. 10. Farinacium in Praxi crim. §. 57. n. 93. & seqq. Gonzalez ad Regulam 8. Cancellaria, Glossa 2. n. 43. & alios penes ipsos.

2. Nota etiam, quod infirmi, seu valetudinarii, aut praepediti quacunque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis suadente possunt absolvi ab Episcopo, etiam si infirmitas sit temporalis, nempe, febris tertiana, vel quartana, vel podagra, Sylvest. verb. Absolutio, 4. n. 3. vers. Nonnulli. Abbas, & Innocentius in d. cap. Quod de his de sent. excomm. Carolus de Grassis de effectibus clerical. effect. 9. num. 162. Belletus de effectibus clerical. 2. §. 2. Et multo fortius, si infirmitas sit incurabilis, & diuturna, Astenfis in Summ. part. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. §. Oñavum, & Navarrus in Man. cap. 2. n. 88. & Barbosa in cap. Ad hac de sent. excomm. n. 4. & in cap. Si quis suadente, n. 92. ubi ait, infirmos, & valetudinarios ex consilio Medicorum esse dicendos. Farinacius in praxi, part. 2. lib. 1. tit. 5. §. 941. n. 93. & Menochius de arbi. cas. 60. Infirmis accedunt membris destituti, qui si incidunt in excommunicationem pro Clerici percussione, Sedem Apostolicam adire non tenentur, & possunt à suo Episcopo absolvi. Vide Sayrum de censur. lib. 3. cap. 28. num. 31.

3. Igitur breviter reassumendo supradicta, & aliqua addendo, assero, quod ab excommunicatione Canonis, Si quis suadente, Episcopus iure communi potest absolvere, etiam si percussio fuerit publica, & enormis, quando percussus excommunicatus est impeditus recurrere ad Papam, ut habetur ex c. de cetero, de sent. excom. Iusta autem impedimenta sunt hæc. Primo periculum mortis, Can. Si quis suadente, 17. §. 4. Secundò, infirmitas longa, etiam si periculosa non sit. Tertio, inimicitia capitalis. Quarto, paupertas. Quinto, ætas senis, vel impubertatis, licet post pubertatem petat absolutionem ab excommunicatione, quam ante pubertatem incurrit, cap. ult. de sentent. excomm. Sextò, esse sub cura parentum. Septimò, obligatio alendi uxorem, filios, & familiam. Octavò, cura animarum, si timeat, quod per ejus absentiam oves patientur detrimentum. Nonò, servitus, quando talis servus non potest adire Romam sine praepudio domini, & dominus non fuit causa, quod incidit in excommunicationem, cap. Relatum de sent. excom. Decimò, fragilitas sexus, nempe, in faciem, cuiuscunque conditionis sit, cap. Mulieres de sent. excomm. & cap. Quamvis eod. tit. Et denique quolibet impedimentum, quod arbitrio viri prudentis iudicabitur legitimum.

4. Sed tria sunt notanda. Primò, quod licet hæc supradicta impedimenta videantur solum esse admittenda in absolutione ab excommunicatione propter percussione Clerici, tamen generaliter admittenda sunt. Secundò, quod qui propter aliquod ex his impedimentis, est impeditus ire personaliter Romam, non tenetur mittere procuratorem pro absolutione, nec epistolam. Ita Henriquez lib. 6. de panis. cap. 9. num. 7. & lib. 12. de matrimonio, cap. 3. n. 1. Tertio, quod qui propter aliquod impedimentum absolvitur ab Episcopo, ab excommunicatione reservata Papæ, debet, cessante impedimento, se presentare Pontifici. Et hæc omnia, præter alios, docet Avila de censur. part. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 6. conclus. 3. per totam.

5. Adverte, quod aliqui limitant supradictam doctrinam, quando talis impeditus potest adire Legatum, vel alium habentem Privilegium Papæ ad absolvendum. Verum hæc limitatio non placet Henriquez lib. 12. de matr. c. 3. n. 1. in Glossa, littera H, ubi quod infirmus, non esse recursum ad solum Papam, & dicit ita sentire quosdam Recentiores; & ego idem iudico: nam in his casibus absolvit Episcopus, tanquam prior Pactor, & potestate ordinaria: illa enim potestas ordinaria, quæ sublatæ erat ei per reservationem reposita est existente impedimento recurrendi ad Papam. Confirmatur: hæc reservatio respectu Episcopi non est

Ob Clerici percussione. Ref. LXXIII. &c. 165

RESOL. LXXIV.

An Regulares possint absolvere à percussione enormi Clericorum, quando est occulta?
Et an Regulares privilegiati possint etiam hodie absolvere seculares à casibus Bullæ Cænæ Domini, dummodo sint occulti? Ex part. 9. tract. 4. Ref. 65.

§. 1. **A**ffirmativè responder Fagundez in quinque *Præcepta Decalogi, Præcept. 2. Eccles. lib. 8. cap. 8. num. 29.* ubi sic ait: [Ex dictis inferitur, quoties delictum perpetratum est coram quinque, adhuc esse occultum: & si in vicinia, aut loco, vel Collegio ad minimum sint decem, non sufficere quinque, ut publicum dicatur; sed oportet, ut notum sit sex; quia tunc jam est majori parti notum. Unde patet, posse Episcopos, & Regulares ad id privilegium habentes absolvere ab excommunicatione Canonis, si quis suadente, etiam si læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta aliquo ex prædictis modis. Et parum refert, quòd reus laboret infamia: nam id quod aliqua tergiversatione celari potest, licet homo laboret infamia adhuc dicitur occultum: quia opponitur notorio. Et id in hoc foro conscientie dicitur occultum, quòd nondum publicum, aut notorium juris est: illud, quòd nulla tergiversatione celari potest, ut bene etiam notat Graphius lib. 1. decisumum auctorum, cap. 13. num. 43. & Sotus de tegendo secreto, memb. 2. vel quòd notum non est majori parti vicinæ, oppidi, aut Collegii. In una tamen civitate magna, non sufficit, quòd crimen notum sit decem, aut undecim, ut notorium dicatur, ut patet.] Ita Fagund. quem novissimè sequitur Pellizarius in *Man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 3. sect. 2. subsect. 2. n. 87.* ubi sic ait:

[Quæres, * an, & quomodo Regulares vi suorum privilegiorum possint absolvere seculares à quinque casibus contentis in decreto derogatorio. Clem. VIII. à nobis relato q. præced. supposit. 2. Respondetur, non posse, si sint publici, ac notorii: id enim constat ex tenore præfati Decreti, quòd ad minimum debet de his intelligi: si verò sint occulti, non videri aliquibus improbabile, quòd Regulares possint ab iis absolvere: idque ex doctrina, quam tradidimus quæst. præced. supposit. 4. quàmque approbans Fagund. *Præcept. Eccles. lib. 8. cap. 3. n. 29.* disertis verbis docet. Episcopos, & Regulares ad id privilegiatos posse absolvere ab excommunicatione, si quis suadente, etiam si læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta: quòd idem sine dubio, si velit consequenter philosophari, debet à Fagundez concedere etiam de aliis 4. casibus in præfato Decreto derogatorio contentis; cum sit par ratio de his, ac de illo, quem concedit de facto. Ratio autem, quâ nituntur isti recentiores, est; tum, quia Regulares privilegiati ex dictis præced. quæst. supposit. 4. possunt absolvere à casibus Papalibus occultis; & cum talis potestas non extendatur ad casus Bullæ Cænæ ob rationes adductas quæst. præced. nec sit necessaria ad alios casus Papales in dicto Decreto non comprehensos, (cum ab his simpliciter, & absolute possint absolvere, juxta dicenda infra, quæst. sequenti,) ea saltem debet extendi ad hos quinque casus; alioqui esset omninò inutilis: tum, quia restrictio privilegiorum, ut odiosa debet interpretari, ita ut minus iis derogeret, quàm fieri possit: hoc autem fit in casu nostro, si Decretum Clem. VIII. præallegatum ita explicemus, ut dicamus, per illud auferri facultatem absolvendi à supradictis quinque casibus, non quidem absolute, (quòd esset omninò derogare privilegiis Regularium,) sed solum in casibus publicis, aut notoriis, non item occultis: quo modo utique quam minimum derogatur dictis privilegiis. Ita dicti Recentiores:

* Sup. hoc tam pro Regularibus, quam pro Episcopis supra in Ref. 64.

Sup. hoc magis late sup. in Ref. 58. & in aliis ejus annot.

* Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Ref. 268. & in aliis ejus primæ not. & ex latè doctrina Ref. 271. cursum sed resolutivè in §. Sed postea, ante mediū, verè si placet à principio dictæ Ref.

est odium: ergo strictè est interpretanda. Et ita docent plures, & cum ipsis Avila loco citato.
 6. Adverte etiam cum Castro Palao tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. num. 20. quòd pro prædictis duo advertenda sunt. Primum, non esse concedendam hujus excommunicationis absolutionem, quin excommunicatus prius parti læsæ satisfactionem præstet, quantum commode possit. Secundum in eventu, quo quis absolvitur ob temporale impedimentum, exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apostolica, vel aliâ auctoritatem absolvendi habente. Quòd si postmodum non comparuerit, in similem excommunicationem incidet, juxta textum in cap. Eos qui, de sent. excomm. in 6.

RESOL. LXXIII.

An Episcopus possit absolvere Religiosos, si se invicem percusserint, vel an sit necessaria licentia Superioris Regularis?

Et quid, si percussio sit gravis, aut enormis?
 Et quid est dicendum, si Prælatus Regularis nolit per se, vel per alium concedere absolutionem?
 Et notatur, quòd idem dicendum est de Monialibus, si aliqua aliquam aliam etiam Conversam, aut Clericum percusserit: quòd potest absolvi ab Episcopo in cuius Diocesi Monasterium fuerit.
 Idem est etiam dicendum de Monialibus Novitiis. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 54.

§. 1. **R**ispondeo affirmativè cum licentia Superioris Regularis, si percussio sit levis tantum, & non gravis. Ita Molina tr. 6. disp. 61. n. 4. Avila de censur. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 4. c. 39. n. 3. & seqq. Et colligitur ex c. Luminoso, 18. q. 2. ubi habetur, Episcopum posse exercere jurisdictionem de consensu Abbatis in Monasterio exempto. Neque obest, hanc exemptionem Religioni concedi: nam ipsam Religio censent medio Prælato in subjectionem Religiosi Episcopo factam, utpote sibi convenientem. Quòd si Prælatus Regularis absit, & scilicet presentia, & licentia desit, poterit Episcopus in defectu ejusdem Prælati, si non ex vigore juris, saltem ex equitate, dictos Regulares exemptos absolvere, ne sint deterioris conditionis, quàm alii omnes. Verum, si Prælatus regularis nolit per se, vel alium absolutionem concedere; inspicendum est, an justè eam denegat, vel injustè. Nam, si justè, quòd atrocitas delicti petat cogere Religiosum Sedem Apostolicam adire; nequaquam poterit Regularis à Diocesano absolvi. At si manifestè constet injustè absolutionem denegare, (quòd rarò, vel nunquam continget,) poterit Religiosus se Episcopo subijcere, & ab eo absolutionem obtinere: quia eo casu censetur Religio, vel Pontifex jurisdictionem Diocesano concedere: tum quia Superior regularis exemptione abutitur: tum, quia sic Religiosus injustè vexatur, illiusque exemptio cedit in Religionis præjudicium. Vide Molin. disp. 61. Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 4. cap. 39. Castum Palao to. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 11. & seq. cum Boffo in discip. mor. de jur. discip. 1. dub. 1. §. n. 199.

2. Nota, quòd idem dicendum est de Monialibus, si aliqua aliquam etiam Conversam, aut Clericum percusserit, quòd, scilicet, potest absolvi ab Episcopo, in cuius Diocesi Monasterium fuerit, cap. de Monialibus, ubi Gloss. fin. de sent. excomm. & ibi scribentes Sylvest. in Summ. verb. Absolutio, 4. num. 3. Sayrus de cens. lib. 3. c. 28. num. 12. & alii. De Novitiis autem Monialibus idem dicendum est, quòd scilicet, si percutiant aliquam Monialem, vel alteram Novitiā, possunt absolvi ab Episcopo. Et ita docet Fragor. de Rep. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. num. 55.